

СТО ГОДИНА ЈУЖНОСЛОВЕНСКОГ ФИЛОЛОГА

У историји српске и словенске славистичке периодике часопис *Јужнословенски филолог* имао је и има посебно место и по профилу, и по утицају на развој научне мисли, и по значају предмета радова који су на његовим страницама објављивани, а и по дугом временском периоду у којем се издаје. Ове године навршава се сто година од његовог покретања. У свету славистичке периодике мало је часописа које одликује таква или већа дуговечност.

Када је 1913. године са Љубомиром Стојановићем покренуо *Јужнословенски филолог* и постао његов први главни уредник, Александар Белић, тада четрдесеттворогодишњи професор Универзитета у Београду, већ је био крупно име у славистици, на гласу као стручњак за словенску дијалектологију, упоредну граматику и проучавања српског језика, покретач и главни уредник *Српског дијалектолошког зборника* (1905), академик Српске краљевске академије (од 1906) и Петроградске академије наука (од 1910). У кругу његове богате и разностране научне делатности значајно место имали су организација научног рада, издавачка делатност и уреднички послови. Као слависта широких видика, са одличним увидом у токове лингвистичке славистике и визијом циљева којима треба тежити, Александар Белић је покренуо часописе *Српски дијалектолошки зборник* (1905), *Јужнословенски филолог* (1913) и *Наш језик* (1932).

За разлику од *Српског дијалектолошког зборника* и *Нашег језика*, који су били уже профилисани, *Јужнословенски филолог* је од својих првих књига и до данас концепцијски био и остао отворен за шири круг питања. Он није био строго предметно омеђен, али је у средишту имао теоријску, упоредно-историјску и дијалектолошку проблематику као и питања проучавања српског језика у дијахронији и синхронији, не искључујући ни истраживања из других области словенске филологије, нпр. из историје књижевности или версифи-

кације. Таква концепција часописа *Јужнословенски филолог* у основи се није мењала иако се развој лингвистике, славистике и словенске филологије одразио и у постепеном отварању тог часописа према неким другим проблемским областима, нпр. типологији словенских језика, ареалној лингвистици, интердисциплинарним проучавањима језика.

У периоду од сто година објављено је 69 књига *Јужнословенског филолога* (неке књиге су објављене у две свеске). Иако је редовност излажења била у целини доста висока, ратне године су, у време балканских ратова, те Првог и Другог светског рата, изнудиле прекиде у његовом излажењу.

Први део назива *Јужнословенског филолога* могао би се схватити двојачко: као назив часописа посвећеног питањима јужнословенске филологије и као назив часописа Јужних Словена. *Јужнословенски филолог* је по радовима који су у њему објављени несумњиво држао у центру пажње питања јужнословенске, а посебно српске филологије, мада никада није био ограничен искључиво тим оквирима јер је доносио и радове о питањима словенске филологије у ширем смислу.

С друге стране, и по лингвистима и филолозима који су у њему објављивали своје радове, и по саставу уређивачког одбора, и по научним интересовањима уредника, *Јужнословенски филолог* је заиста био и остао углавном јужнословенски. Ако се има у виду време у којем је овај часопис покренут, када су идеје о државном уједињењу Јужних Словена биле врло живе, има доста основа да се претпостави да је назив *Јужнословенског филолога* могао настати и као израз таквих стремљења.

У мери у којој је експанзиван развој лингвистике донекле сузио присутност уже схваћене словенске филологије у савременим славистичким истраживањима, ни филолошка истраживања у ужем смислу речи нису толико заступљена на страницама *Јужнословенског филолога* колико су била пре једног века, али је овај часопис и даље остао отворен према радовима филолошке оријентације.

У профилу *Јужнословенског филолога* значајно место има библиографија. Место Александра Белића у историји српске библиографије заслужује посебно истраживање јер је, иако у општим цртама познато, донекле остало у сенци његове делатности у оним областима које су за њега биле примарне. Покренувши у *Јужнословенском филологу* редовно објављивање библиографије дела из српске, словенске и индоевропске филологије, имајући, вероватно,

при томе као пример библиографију нешто старијег, пољског часописа *Rocznik Sławistyczny*, Александар Белић је у српску филолошку библиографију увео текућу библиографију и тиме је подигао на знатно виши научни ниво.

Јужнословенски филолог је од свог настанка имао централно место у српској лингвистичкој периодици, пре свега захваљујући високом научном квалитету радова који су у њему објављивани, а истовремено и високој меродавности аутора тих радова, а такви аутори су, на пример, били, поред других, Х. Барић, Ф. Безлај, Р. Бошковић, М. Будимир, М. Г. Булахов, Л. А. Булаховски, А. Вајан, Ј. Вуковић, Н. Ван Вијк, И. Грицкат, И. Дуриданов, Н. Н. Дурново, П. Ђорђић, М. Ивић, П. Ивић, С. Ившић, Р. Јакобсон, С. Каролак, Б. Конески, С. Куљбакин, И. Леков, Б. Љапунов, М. Малецки, А. Младеновић, Ј. Мошињски, Р. Нахтигал, С. Новаковић, К. Њич, М. Павловић, М. Пешикан, Т. Лер-Сплативињски, Ф. Рамовш, М. Решетар, П. Скок, Е. Станкјевич, М. Стевановић, Љ. Стојановић, К. Тарановски, О. Н. Трубачев, А. А. Шахматов...

Садашњи уређивачки одбор *Јужнословенског филолога* настоји да задржи такав његов углед и такав састав сарадника, о чему сведоче и угледна имена више слависта чији се прилози објављују у LXIX књизи.

У стотој години излажења *Јужнословенског филолога*, уређивачки одбор, поносан на часно место које тај часопис има у историји српске филологије, лингвистике и славистике, закључио је LXIX књигу у уверењу да су достигнуте висине одлична основа за његов даљи раст.

Предраг Пићер